

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТЕХНІКУМ-ІНТЕРНАТ
ім. Ф.Г. АНАНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії,
Директор,
кандидат економічних наук
_____ О.А. Галкіна
« ____ » _____ 201__ р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ**

ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИМ РІВНЕМ
«МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ:
5.13010101 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Розглянуто і схвалено на засіданні
Приймальної комісії
Протокол № ____ від _____ 201__ р.

Харків-2014

Пояснювальна записка

Програму екзамену спеціальності «Соціальна робота» розроблено відповідно до програм навчальних фундаментальних та фахових дисциплін молодшого спеціаліста циклової комісії професійних дисциплін та практичної підготовки: Теорія соціальної роботи, Методологія і методи соціальної роботи, Місцеве самоврядування і соціальна робота.

Метою екзамену є оцінка якості підготовки випускників з професійно-технічною освітою.

Завдання пакету сформовано згідно з вимогами до вмінь та знань молодшого спеціаліста з соціальної роботи і надають змогу рівень підготовки абітурієнта, ступінь володіння професійними знаннями та уміннями виконання виробничих ситуацій в галузі соціальної роботи.

Програма включає два модулі: I - «Теорія соціальної роботи» (3 теми) та II - «Методика і технологія соціальної роботи» (5 тем).

Вступне фахове випробування проводиться у формі тестів та практичного завдання. Завдання вступних іспитів включають питання за 3-ма рівнями.

Пропонується така система оцінювання - максимальна оцінка - 200 балів, з них:

1. Тестові питання першого рівня - з 1-10 - максимально 40 балів (4 бали за кожен тест),
2. Теоретичне питання другого рівня - максимально 60 балів.
3. Практичне завдання третього рівня - максимально 100 балів.

Відповідно –

123 - «незадовільно»;

124 – 150 - «задовільно»;

151-175 - «добре»;

176-200 - «відмінно».

Модуль I. Теорія соціальної роботи

Соціальна робота як практична діяльність і учбова дисципліна

Сутність поняття "соціальна робота". Особливості впровадження поняття "соціальна робота" в соціально-гуманітарний понятійний простір. Поняття "соціальна робота" як відображення потреб практичної соціальної роботи. Варіативність поняття "соціальна робота" як практична діяльність; як наука; як навчальна дисципліна.

Порівняльний аналіз основних підходів до визначення сенсу та змісту соціальної роботи як професійної практичної діяльності. Взаємозумовленість і взаємозв'язок поняття "соціальна робота" та понять "соціальне", "соціалізація" та "соціальна справедливість". Сутність характеристики соціальної роботи як професійної діяльності.

Характеристика соціальної роботи як професійної діяльності.

Виникнення та становлення соціальної роботи як науки. Соціальна робота як система наукових знань: дослідницький, діагностичний і продуктивний аспекти.

Фундаментальна та прикладна складові соціальної роботи як науки. Об'єкт і предмет наукових досліджень соціальної роботи. Проблемне поле наукових досліджень із соціальної роботи. Місце та роль науки "соціальна робота" серед соціально-гуманітарних наук. Закономірності та принципи теоретичної соціальної роботи.

Виникнення та становлення соціальної роботи як науки

Роль географічних, соціально-економічних, політичних умов у формуванні національних особливостей науки "соціальна робота".

Благодійність як моральне і духовне підґрунтя, передумова виникнення теоретичних основ соціальної роботи. Релігійні засади виникнення: соціальної роботи в Україні. Суспільна опіка в Київській Русі, форми та традиції. Елементи державної громадської опіки та їх відображення в нормативних формах свідомості. Роль громади в наданні соціальної підтримки на селі та відтворення

громадських підходів у теоретичному осмисленні сутності соціальної роботи. Традиції товариства Червоного Хреста в Україні. Традиції соціального захисту громадян в Українській РСР, їх вплив на становлення науки "соціальна робота".

Методологічні основи адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи. Соціальна адаптація людини як процес взаємодії з навколишнім середовищем з освоєння нової соціальної ситуації. Біологічні та психологічні компоненти соціальної адаптації.

Інформаційний та комунікативний механізми соціальної адаптації. Допомога клієнту в адаптації до складної для нього (а відтак — нової) соціальної ситуації як базова ідея адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи.

Соціалізація клієнта як накопичення соціального досвіду в процесі успішної адаптації до важких життєвих ситуацій за допомогою соціальних працівників.

Список рекомендованої літератури

1. Бурая Н.П. Соціальна робота: навч. посібник. – Харків: Ун-т внутр. справ, 1996. – 104 с.
2. Введення у соціальну роботу: Навч.посібник. – К.: Фенікс, 2001. – 288 с.
3. Вступ до соціальної роботи: Навч. посіб. / За ред. Семигіної Т.В., Миговича І.І. – К., : Академвидав, 2005. – 304 с.
4. Корнюшина Р.В. Зарубежный опыт социальной работы. – Владивосток: Издательство Дальневосточного университета, 2004. – 85 с.
1. Лукашевич М.П., Мигович І.І. Теорія і методи соціальної роботи: Навч.посіб. – К.: МАУП, 2002. – 134 с.
2. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.
3. Основы социальной работы: Учебник / Отв. ред. П.Д. Павленок. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 368 с.
4. Попович Г.М. Соціальна робота в Україні і за рубежом: Навчально-методичний посібник. – Ужгород. – Гражда, 2000. – 134 с.
5. Сімейно орієнтована соціальна робота: практичні аспекти: Конспект лекцій / За заг. редакцією В.О. Кузьмінського, С.С. Лукашова – К.: Молодь, 2010. – 128 с.
5. Скуратівський В.А., Палій О.М. Ліанова Є.М. Основи соціальної політики: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2002. – 370 с.
6. Словарь-справочник по социальной работе / Под ред. Е.И. Холостовой. – М.: Юрист, 1997. – 424 с.
7. Социальная работа за рубежом: Учебное пособие / Под общ. ред. Е.С. Новак. – Волгоград: Издательство ВолГУ, 2001. – 172 с.
8. Соціальна робота (В 3 Ч.) / За ред. Семигіної, І. Григи. – К., 2004: Частина 1. Основи соціальної роботи. Частина 2. Теорія і методи соціальної роботи. Частина 3. Робота з конкретними групами клієнтів.
9. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / За заг. ред. І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової. – К.: ЦНЛ, 2004. – 256 с.

10. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді. – У 2-х ч. / За заг. ред. А.Я. Ходорчук. – К.: УДЦССМ, 2001. – 296 с.
11. Соціальна робота: технологічний аспект / За ред. А.Й. Капської. – К.: ЦНЛ, 2004. – 352с.
6. Теория социальной работы: Учебник / Под. ред. Проф. Е.И. Холостовой. – М.: Юристь, 2001. – 334 с.
7. Теорії і методи соціальної роботи / За ред. Т.В.Семигіної, І.І.Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 328 с.
8. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посіб. – К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004. – 590 с.
9. Фирсов М.В., Студенова Е.Г. Теория социальной работы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 432 с.
12. Холостова Е.А. Социальная работа: Учебное пособие. – 6-е изд. – М.: Изд. «Дашков и К^о», 2008. – 860 с.
13. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи: Навч. посібник. – К.: ЦНЛ, 2006. – 464 с.

Модуль II. Методика і технологія соціальної роботи

Теоретичні основи технологій соціальної роботи

Соціальні технології як суспільне явище. Технологізація соціальних процесів. Сутність поняття соціальних технологій. Класифікація соціальних технологій. Типи соціальних технологій. Основні види соціальних технологій.

Кваліфікаційні ознаки соціальних технологій. Соціальні технології у соціальній роботі.

Визначення технологій соціальної роботи. Основне завдання технологій соціальної роботи. Основні функції технологій соціальної роботи.

Головні складові змісту технологізації соціальної роботи. Технологічні компоненти технологізації соціальної роботи. загальні технології соціальної роботи. Особливості застосування загальних технологій у соціальній роботі. Міждисциплінарні технології і методики соціальної роботи.

Соціальний супровід як особлива технологія соціальної роботи. Оцінка як складова наукового супроводу впровадження соціальної роботи. Критерії ефективності соціальної роботи

Технології соціальної роботи з сім'ями різного типу

Технології соціальної роботи з молодими, неповними, багатодітними, малозабезпеченими, асоціальними, соціально неспроможними сім'ями. Особливості технології соціально роботи з прийомними сім'ями та дитячими будинками сімейного типу.

Технології соціальної роботи з різними категоріями дітей

Технології соціальної роботи з дезапативними дітьми та молоддю. Соціальна робота з дітьми вулиці. Соціальна робота з неповнолітніми які мають пробдеми з законом. Сучасні аспекти соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, яка повертається з місць позбавлення волі. Негативні явища у молодіжному середовищі. Сучасні аспекти здійснення соціальної роботи з дітьми-інвалідами, молодими інвалідами та їх сім'ями. Особливості соціальної роботи з дітьми та молоддю, які є ВІЛ інфікованими або хворими на СНІД.

Технології соціальної роботи серед молоді

Технології формування здорового способу життя у дитячому та молодіжному середовищі. Технології створення та функціонування студентських соціальних служб для молоді. Технологізація волонтерського руху. Технології соціальної роботи з військовослужбовцями. Технологія соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, які повертаються з місць позбавлення волі. Соціальна робота з дітьми та молоддю, батьки яких працюють за кордоном.

Особливості соціальної роботи у загальноосвітніх школах. Технології соціальної роботи у школах-інтернатах різного типу. Соціальна робота у притулках для неповнолітніх, реабілітаційних закладах. Соціальна робота з неповнолітніми та молоддю, які перебувають у місцях позбавлення волі.

Особливості застосування технологій соціальної роботи

Перспективи розвитку сільських та селищних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Особливості соціальної роботи на селі. Особливості соціального супроводу сільських сімей. Інтеграція елементів соціальної роботи в організацію дозвілля дітей та молоді як метод виявлення та подолання соціальних проблем окремих груп дітей та молоді. Залучення молоді до вирішення власних проблем: молодіжна участь та волонтерська діяльність. Взаємодія з сільською громадою з метою вирішення соціальних проблем окремих прошарків населення: школою, медичними закладами, закладами культури, керівниками підприємств.

Співробітництво з органами місцевого самоврядування та державними органами, що опікуються проблемами дітей та молоді. Впровадження молодіжних програм у сільській громаді. Концептуальні основи соціальної роботи за рубежом. Роль суспільних фондів і добродійних організацій. Соціальна робота в неурядових організаціях. Досвід Італії, Португалії, Іспанії, Греції, Ірландії, Данії тощо. Досвід Великобританії у запровадженні системи фостерної опіки дітей, які позбавлені батьківського піклування. Досвід Канади у формуванні здорового способу життя.

Список рекомендованої літератури

1. Лукашевич М.П., Мигович І.І. Теорія і методи соціальної роботи: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 134 с.
2. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.
3. Сидоров В.Н. Теория и практика групповой социальной работы. Ч. 1. Исходные концепции групповой социальной работы: учебно-методическое пособие. – Донецк: ДоЦССМ, 2001. – 49с.
4. Словарь-справочник по социальной работе /Под ред. Е.И.Холостовой. – М.: Юристь, 2000. – 424 с.
5. Социальная работа /Под общ. ред. В.И.Курбатова. – Ростов н/Дону: Феникс, 2000.–576 с.
6. Соціальна робота (В 3 Ч.) / За ред. Семигіної, І. Грига. – К., 2004: Частина 1. Основи соціальної роботи. Частина 2. Теорія і методи соціальної роботи. Частина 3. Робота з конкретними групами клієнтів.
7. Соціальна робота в Україні /За заг. ред. І.Д.Зверєвої, Г.М.Лактіонової. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 256 с.
8. Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ/СНІДом: Метод. Посібник для курсів підвищення кваліфікації /Т.Семигіна, О.Банас, Н. Венедиктова та ін. – К.: Києво-Могилянська академія, 2007. – 620 с.
9. Соціальна робота: технологічний аспект: Навч. посібник / За ред. А.Й.Капської. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 352 с.
10. Теорії і методи соціальної роботи /За ред. Т.В.Семигіної, І.І.Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 328 с.
11. Технологии социальной работы / Под ред. Е.И.Холостовой. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 400 с.
12. Технология социальной работы /Под ред. И.Г.Зайнышева. – М.: ВЛАДОС, 2000. – 240 с.
13. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навч. посібник. – К.: ЦНЛ, 2006. – 464 с.

**Критерії оцінювання відповідей абітурієнтів
Харківського обліково-економічного технікуму-інтернату ім. Ф.Г. Ананченка
на вступному фаховому випробовуванні з «Соціальної роботи»**

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей абітурієнта	
		На питання теоретичного змісту	На питання практичного змісту
Низький	100—124 бали	Абітурієнт виявив поверхові, фрагментарні теоретичні знання та не обізнаність щодо методів та форм відповідної роботи та (або) не спроможність до оцінки результату власної діяльності.	Комплексне ситуаційне завдання виконане менш як на 65 % за умови належного оформлення. Припущені принципові помилки в розрахунках і оформленні.
Задовільний	125—150 балів	Абітурієнт виявив достатню теоретичну підготовку з програмного матеріалу, вміння викласти окремі його положення, логічно розмірковує при	Комплексне ситуаційне завдання виконано не менш як на 65 % за умови належного оформлення, або за умови припущення незначних помилок у розрахунках або оформленні.

		характеристиці соціального випадка, дає логічні твердження щодо структури надання соціальної допомоги	
Достатній	151—175 балів	Абітурієнт виявив високий рівень теоретичної підготовки з програмного матеріалу, вміння послідовно його викласти. Не виявив спроможності до загальної оцінки результату власної соціальної діяльності.	Комплексне ситуаційне завдання виконано повністю, але припущено незначних неточностей в розрахунках або оформленні; або за умови належного оформлення завдання виконано не менше як на 80%.
Високий	176—200 балів	Абітурієнт виявив високий рівень теоретичної підготовки, вміння аналізувати літературу зі спеціальності, логічно та послідовно викладати теоретичний матеріал, робити висновки	Комплексне ситуаційне завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки й пропозиції аргументовані й оформлені належним чином.